
Н. ОБДИНСА ВИТТОР

ИНАГТÖМ

ЛОВ

КЪЛИМ ТОРJA ТЕШ

1927

Издание Угро-Финского Отдела Совнацмена
Наркомпроса Р.С.Ф.С.Р

НЮБДИНСА ВІТТОР

ИНАСТӨМ ЛОВ

Кујім торја теш.

„Рајын“-пјесалөн 2-öd јукөн.

СЫКТЫВДІНКАР

1927 во.

Савин В. А. Бесприютная душа. Фантастическая
комедия в 3-х действиях.

Облит № 352

Тираж 2000

г. Устьсысольск.

Типог. Коми Из-ва.

ТУЈДӨД.

Кызі пуктыны тајо пјесасө?

Gip-bia jycö поџо вöчны гöd дöраыг—гöрдөн да вiжөн (би-лыџыыс) крагитöмөн да öтарöмöдäрö сажаңыс (бокгаңыс) кыскалöмөн, вешталöмөн.

Антуслы поџо пагтагны гуга гöd пагөн; гур-жассö да бöжсö вöчны сутугаыг да тöбны гöd дöраөн, бöж-помас вöчны шмак; чужöмсö да кi-жассö гөдөдны сотөм пробкаөн, либö саөн.

Сiң-жö пагтагны поџо мукöдыслы—**Беслы, нöртјаслы да муџiјаслы**. Поџо-i гöd дөрөмјасөн ворсны (фуфаки).

Adcö со кызі поџо вöчны: кыкнан бокас öшлыны гöd либö руд дöрајас. Лампајас гартны гөрд гумагаөн. Бөрја стенсö вöчны сiң-жö дöраыг. Пöртјассö—картоныг либö пуыг (гөдөн крагитөм); пугыгјасыс сулалöны пöрт-сајас,—гöd дöра-сајас, мед дöраыс вевтö вöли кокјаснысö. Пöрт-улас „biсö“ поџо лөгөдны картоныг-жö—гöрдөн да вiжөн (кык картон) крагитöмөн да „би-кывјассö“ вундалöмөн, сөгга сажаң (бокгаң) вөрөдны öтiсö да мөд картонсö—лептивны да леҗлыны. Картон-костас пуктавны лампајас.

Танi оз ков торја јона лөгөдчөм, оз ков пра-меј би мед-тыкö вöли кажитчö неунасö-а.

Ворсыяс:

Гуз-Матвей— морт-лов, 37 арöса.

Сылөн андел— } ортјас.

Сылөн бес— }

Антус— адын јуралыг: пöрыг, гөд, гура, борд-јаса, бöжа, тошка.

1-ј— } муңјас: гөдөг, бöжаөг, ичөтик бордја-
2-d— } саөг, тошкаөг.

1-ј— } чөртјас: гөдөг, гураөг, бöжаөг, борд-
2-d— } төмөг.
3-d— }

Мирон-Öдә

Кирö-Микол

Сопрон-Пед.ö

Варыш-Наста

Каща-Марја

} Адын сотчыг ловјас, Матвей-
лөн гөдсајас.

Марпа— Матвейлөн гөтыр, ар 34.

Гтепан— 13 арöса } сылөн чельад.

Анна— 11 арöса }

Занар-Öстап— Марпалөн жөңик.

Мед-в аза вöчöм.

Вöчгö гip-bia жу-дорын. Веккыда нинöм оз тыдав— ставыс гöд, либö руд. Веккыд-вылас тыдыштö гэдлөн бокыс, пуяс-пöвсöдыс тыдалö пос-пом; шөрлаңысжык—берög; сени бара кымынкö из. Шöрас—гip-bia жу. Јона пемыд, муртса тöдчö.

1-ј петкөдчөм.

Стсена-вылын бура дыр некөд абу. Сесса шујга вывсан, кушöмкө костöд (оз öзсöд), петöны кык мути; гögör дыр гоңжалöны, нырнаныс ісалöны, пельнысö чошjöдлöны; каныс-кујим вожа шыяс.

1-ј мути. Некушöм морт-лов дук-на меным оз кыв.

2-öd мути. Меным оз-жö. (Кывзö) Нолтö, лантлы!.. (Лок ногөн кызö да несјалö). Кок шыяс бeтjö кöнкö кылöны? Те он кыв?

1-ј мути. Ме нинöм ог кыв. (Јона кывзö пельсö шöсöжөн). Ог кыв. Төнзи Антусыд пельбокö лöсыштис-да, öнöз-на нинöм ог кыв, зик пельöј тупкыгöма.

2-öd мути. Кос-пөгiб-жö-нын олöмным мiјан! Тенад пельыд тупкысöма-да, некушöм шы он кыв. Менам бара... е-е-е (Несjö кымыныскö). Нырöј пöдöма... öд, кушöм насмука!.. да... (бара несјалö) некушöм дук ог кыв-дај...

1-ј мути. Прöзеважтам-кö Суз-Матвејтö, јона-і бара дөлöдас мiјанöс Антусыд! Ме кот і гö-

кыд пела өні-а, кывлі-жө мыј сіјө шуіс: Гуз-Мат-
вей-пө кутас рајсаң летчыны-да, бу-ура кыјөдөј,
мед-пө вегкыда муө оз мун: кыскөј-пө, муфитөј
сіјөс адө пырны... Мыј сөгга өні вөчан?

2-öd муғи. Мыј вөчам? Ме чајта, Матвейд.
оз-на дргөн татчө во.

1-ј муғи. Kod төдас сылыг? Гашкө өні быр-
скөбтас-да... Ез-кө кытчөкө пос-вылас маңитчы,
—воан кад-һин сылы... (Ісалө нырсө вылө лептөмөн
да гөгөр гоңјалөмөн). Оз-на һекущөм дук меным
кыв...

2-öd муғи (кывзө пельјассө чошјөдлөмөн). Оз-на-
жө һекущөм шы і меным кыв.

1-ј муғи (вылө вылө четчыштлө, чіклагө). Гуріс,
гуріс!.. Артмам өні!.. Гуріс, гуріс, Антус-пығ!
(Четчалө, јөктө, чіклагө).

2-öd муғи. Мыј-нө гуріс? Мыј сещөма те чі-
лаган?.. Алы локтө-һин? Көні? (Кывзө суга). Һинди
оз кыв-да?

1-ј муғи. Со мыј гуріс!.. Öні сөгга огө-һин
Матвейтө ми прөжевајтө. Ме кута нырөн кывзы-
ны, те—пельнад! Гөгөрвоін. Ек, ук, ок, Антус-
пығ! (Чіклагө, јөктө).

2-öd муғи. Збыль-öd і ем! (Һесјалө). Те—лов-
дуксө кутан ісавны, ме—лов-шысө кута кывзы-
ны! Вернө!.. Öні артмам. Вај, даг-гаж-вылыс пы-
ралам-да пөг пөјім-вылас пуртікагыштам-на ічө-
тіка!

1-ј муғи. Пыралам і ем, лок!.. Шш!.. Шрр!..
Чжж!.. (Пырөны, кытысаң петалісны).

2-öd петкөдчөм.

Һеҗыр-мыгты воҗгө ад өзөс, петө Антус, сы-бөрҗа петө бес. Өзөс-пырыс төдчө гөрд жүгөр.

Антус (гөгөр виҗөдө). На, көнөг-нө муҗјасыс? У, морөн-лыжан-торјас, таҗі ті і кыјөданныд? Часлы-жө ме тіжанөс бура зурөда, траҗичаяс, онө кутө менам шлоҗјавны!.. Кытчө индөма—сіјө і вөчөј! (Беслы). Мун, бес, корҗ најөс!

Бес. Кытыг-нө ме најөс, Антус, корҗа?

Антус. Кытыг. Сҗерт, адыг,—ез-өд најө естчө (индө мөдар-бокас), рај-пос-дорас вужны! Мун! Теныд-жө-өд ковмас Гуҗ-Маҗвейтө новлөдлыныс!..

Бес (петө). Еј, муҗјасөј!.. У-у!.. Е-еј!.. Му-җјас!.. Е е-еј!.. (Кылө шуҗлалөм).

Антус (кывыштө, виҗөдлө мөдар-бокө). Воан кадһин сылы!.. А муҗјаслөн везіг дукуыс һекөн абу!.. Ук, траҗичаяс!.. Но, ті сурланныд-жө мены гыж-улө!

(Кос). Лоө лөгөдны Маҗвейлы места!.. (Петө бөрөдө. өзөссө пөдлалө).

3-öd петкөдчөм.

Зев өдјө пырөны, воҗҗа-моз кущөмкө костөд кык муҗы, повҗөмадө, кашкөны.

1-ј муҗы. Аттө, Антус-пыҗ! Он-жө прөстатө дыртө ов! Каҗалөма-һин!

2-öd муҗы. да ладнө јешчө, егө-на прө... (Һесјалө)... җевајтө-да... Прөҗевајтим-кө ескө—ад-

зылім секі пуж! Но вај сегда öні пукгам да гу-
га кутам кывзыны.

(Пукгö öтик із-вылö, пельжассö частö чошjöдлö).

1 j муҗі. Ме кута ісавны, те кывзыны (пукгö
мöд із-вылö, нырнас гөгөр ісалö).

2 öd муҗі (бура ыжыд кост-мыҗі). Ме нінөм ог
кыв, һекущөм шы һекыгаң оз кыв... (Һесjö).

1-j муҗі. Ме нінөм-жө ог кыв, һекущөм дук
нырö оз пыр.

2-öd муҗі. А менö мыжкö вугрөдлыны кутіс
(Очсалö да һесjалö).

1-j муҗі (очсалö-жө). даj менö очсöдлыны
кутіс.

2-öd муҗі. Вај-жө һоровтыштлам татчö öтик
здук-кежлö. (Очсаліг-тырjі пукгö жождö, журсö пунктö із-ы-
лас). О-о, лөгыд!.. (Һесjö).

1-j муҗі. Һоровтлам-інö.. (Сіq-жө водö). Ме
нырөс мөбарлаңыс бергöда, те—пельтö берöд
(Лөгöдчöны кыкнаныс).

2-öd муҗі (һедыр-мыҗі дыша). Һекущөм шы-
на ме ог кыв. . (Шкоргö).

1-j муҗі (сіq-жө) Һекущөм дук-на ме ог кыв.
Те ен онмовггы!.. (Шкоргö).

2-d муҗі (онjывгыс). Ме ог... Теен... он-мовг-
гы-ы-ы-ы, мы, мы...

1-öd муҗі (онjывгыс). Ме ог... ог... ог... ог...
о... о...

(Кыкнанныс онмовгöны, ныргорөн узöны).

4-öd петкөдчөм.

Бура дыр-мыстї вескыд-вывсаң кывны кутас кок-шы да горнї. Сегга пос помын тыдовтчасны Матвей да Андел. Матвейлөн шужа-киас гї-гудөк, вескыд кинас кутө Анделөс. Анделлөн бөрд-пөлыс чегөма—летжалө, жона бојдјасыс шырыбөмабг.

Матвей (вїдөдлө бөрвылас вывлаң). Но, помагїс, буракө, сегга. Көдкө-тај, трустыд, вөчлөма такуфта пос! Мугаң вескыда небесаөз! Ме чајта, өткуфта кајны көт летчыны татї... Вај-жө, Анделөј, пукгыштлам татчө да ічөтїка шөјтчыштам. (Пукөө із вылө).

Андел. Ен пукгы, Матвей, прөста манїтчам танї. Вај мунам муөздыс-нїн... Лок! (Кыскө).

Матвей. Бара те кутїн дөзмөдчыны? Ен вөрөд менө! Он-кө пукгы, сулав! Трустыд, табакыд абу, ескө шөјтчїг-мозыд кущөм лөгыд курїтчыныд-да!

Андел. Лок, мунам, Матвей! Кущөм-нїн курїтчөм рајө волыс ловлы?

Матвей. Мыј сецчөм рајыс! Вескод, көт ез вөвлы некор! Төдлїм-нїн-тај сетчөс олан-ногсө. Мыј трусла менө і мөдөдлыныс сетчө вөлі! Муын-код гажа олөмыд, луба, некөн-на абу... Но, өнї регыд-нїн сегга Парма-Чуркјөс асгым бара адзыла! Кущөма-нїн бара Марпуш олө-а?.. Гашкө, трасічаыд, мөд-сајө-нїн мунїс-да...

Андел. Ен јортчы, Матвей! Грекө вөјам кык-нанным.

Матвеј. Кущом-нө трагкөмыд сижө јортчөм? А мөд-сајө-кө мунис, маткыштны-на лоө-а. (Скө-рыг Анфеллы). Көвјагин-жө-өд те ме-динө, вегкыда гилитчин, мынны он вермы сесга! Колөма-жө ег-кө, тојыштны тенө летчигөн-да. да-өд те шыбыт-чылн-нын-да, ачым борд-пөлөдыд кути! Со-тај (летөдө Анфеллыг борд-пөвсө), борд-пөлыд і чегі секи коңөрлөн!

Анфел (бөрдө). Ен-нын вөрөд, Матвеј.

Матвеј (дөзмөмөн). Бара-нын шлупкө-бөрдө. Кыскө-тај ем-жө те! Јешцө-өд шуган менам анфелөн! Лаңт, ме немөн-на некор ег бөрдлы. Но-но, тырмас теныд лимзавныд! Вај пукгы, ме ворсышта ічөтїка. Пукгы-нө! (Пукгөдө из-вылө). Вот.

Анфел. Мунам, мїга, Матвеј, өдјөнжык!.. Манитчам тані вешөрө...

Матвеј. Ештам-тај, мајбыр! Сы-вылө і петө-маөг... некытчө термагныс... Но, мыј-нө ворсныс?

Анфел. Нинөм оз ков, Матвеј! Мунам вај... Ок, ок, ок, кущөмкө лок, буракө, мїжанөс суас-на тані..

Матвеј. Пыр те мыјыг-кө полан? Рајын Петыр-Павелјасыг, Саваопјасыг ег повлы-а, тані—ас-муад нинөмыг-нын повныд! Но, часлы, завофитлам мыјкө (Триңкытө ег-гудөкнас). да пөліннө, вај вїгстав: уна-ө-нын-нө пөраыс колі менам кулөмсаң, дыр-ө-нын ме тазі шөјта?

Анфел. Кожмөд-во-нын буракө, Матвеј...

Матвеј. Кожмөд во-о? Төрыт-на-тај-нө бытөө кулі-а?.. Трустыд, мыј-өдјө пөраыс колө!.. Но

13

кывзы, дај ачыд отсышт кыт-гурö гывныд! (Ворсö, ачыс щöщ гылö):

Бөр ме муö рајсаң воі,
Матын Парма-Чуркјö туј.

Гöтыр-пыфди андел лоі,

Сöмын сы-вылö оз туј... (дугдыштлö да

шуö Анделлы): Мыј-нö те щöщ он гыв. Вај, отсышт ічöтїка! Мыј бесла-нö сөгга тенö татчöқыс ме кыскї?

Андел. Ме-жылыг локöс гылан-да...

Матвеј. „Локöс“... Ачыд-кö бур вöлін—бурöс і гылі.

(Бара ворсö, гылö): Марпа вöлі зев шаң баба—

Ме ег кывлы паныд кыв.

Баба-гамыс талөн абу...

Мыј, те, трукстöј, щöщ он гыв!..

Андел. Тајöс ме ог гыв, вај мыјкö мöдтор богт...

Матвеј. „Мöдтор“... Но, мöдтор-кö-і мöдтор... Вај-інö гыв ме-бöрга щöщ! (Ворсö, гылö Андел щöщ нöжжөнїк отсалö):

Парма-Чуркјын чужлывлім,

Овлым-вывлім, кувлывлім;

Вылö, рајö волывлім;

Гöгөр сені ветлывлім,

Сї-гудöкөн ворслывлім,

Анделјасöс гажöдлім—

Гылöдлім да јöктöдлім,

Саваопöс јöјтöдлім,

Ставсö рајсö шычöдлім

Јенеж-вывсö гыџöдлім;
 Рајын овны мустöм лоі
 Муö бöр мі сегоң воім:
 Муыг гажа һекöн абу,—
 Го-мајбырöј, гажа му!

Аңҗел (вiџöдлö шујга-вылö, друг четчö, повзö). Матвеј?! (Индö шујга-вылö). Со-со! Адҗан? Вај, ödjөн-жык татыг мунам!.. Лок, лок, четчы! (Кыскö).

Матвеј (петитчö оз четчы). Мыј-һин бара адҗин? Мыј сени?

Аңҗел. Сени—ад. Матвеј, ло-ок, миҗа, мунам татыг!

Матвеј (һимкоҗа). Но-о!.. Ад?.. Го-морö, робота... Вај-нö кежавлам сетчö! (четчö, мунö шöрла-һöжык). Ок, трустыд, тани јешщö җир-биа ју вöлöма, кыҗи-нö вуҗан тајöс?

Аңҗел. Ла-аңт, Матвеј! Адö он-жö кеж?!

Матвеј. Но-о, рајö-кö волім, аҗад пыралам-һин... Пöпуҗтö-да? Гашкö тöдсајаскөд-на адҗыҗлам-да? Кыҗи вуҗныс-а? (Вiџöдлö мөҗар-бокас). Перевожщiкыс һекöн оз тыҗав-һи...

Аңҗел (кыскö полиг тырји Матвејöс). Лаңт, Матвеј, ен гуҗгы сетчö! Сени-öд быдөнöс мучитöны, сылы помыс һекор оз волы!

Матвеј. Ен дöзмөд, луба, менö! Тојышта регыд тенö җир-биа-јуас да пражитчан сени утка-кок-моз.. Аттö, трустыд, сени-і вöлöма адыд-да, огö тöдöј.. Збыль вöлөм шуöны: мугаң-пö адöҗыд кујим воҗков і ем.. Кыҗи-нö вуҗныс? Час-жö горöдлам, оз-ö кодкö вуҗöд?

Андел (полө). Ен-бара горөд!.. дугды, Матвеј, ен сещөма ымзы!.. Вај, лутщө мунам татыг! Сени-өд омөлјас, бесјас, чөртјас... Лок!

Матвеј. Лант! Но-о, чөртјас шуан?.. Колө адзөдлыны ставнысө, кущөмөгжык најө! (Горөдө): Еј, вужөдөј! Чөртјас, бесјас, ву-ужөдөј!.. Ставныс-кө кулөмаөг-а?.. Еј, бесјас, антусјас, давөлјас, вужөдөј!..

1-ј мути (јурсө лептө). Кодкө горөдiс алы мыј?.. (Четчө, ісалө гөгөр).

Матвеј. Со, кодкө вөрөшитчө... Гашкө коминад оз гөгөрвоны-da?.. Часлы-нө рочөн (Горөдө). Перевожщик! Еј, чөртјас, трусјас, појфо-от!..

1-ј мути (тувкөдө кинад 2-д мутиөс). Четчы!.. Четчы!.. Четчы!.. Матвејыд воөма!

2-өд мути (четчө). Көні?.. (Кывзө пельнас. Матвеј горөдө секи бара). Кылө, кылө шыыс!..

5-д петкөдчөм.

Өдва воөгө ад-өзөс; петөны: Антус, бес да 3 чөрт.

Антус (кык мути-вылө локыг). Ти-нө, чөртјас, көні шөјтанныд? А?.. (Чужјалө кыкнаннысө; мутијас полөны, бөрынтчөны). Муртса енө прөчөвајтө Гуз-Матвејлыг ловсө? Часлы, ме тјанлы петкөдла бөртө пуж!.. Онө-өмөј нинөм кылөј?.. Вајө, вужөдөј татчө!

Матвеј. Мыјнө сы-дыра сени вөжјаганныд?.. Вужөдөј, чөртјас!..

Антус (Матвејлы воча). Пырыс-пыр, Матвеј, вужөдасны!

Матвеј (шензё). Комі-тај!.. Но, трустё, код-кё і тані менё тёдö? (Анфеллы) Со-öd, быдлаын Гуз-Матвејтё тёдöны!.. Со-тај, локтöны... (Вужöны: 2мугі да бес).

Матвеј. Мыј-нö та-дыра онö вужödöј... Гөлöс гібдытöз лоö горзыны, гурајас!.. Көнкö узаннды-стыннанныд ставныд?..

Бес. Важөн-нын ескö, Матвеј тенö вiдчы-сам-да...

Матвеј. Те-нö мыјөн менö тöдан?.. Менам гура-тöдсајас ез вöвлыны..

Бес (кутö шујга сојöдыс). Менö-нö он тöd?.. Ме-öd тенад бесыд!..

Матвеј (гöлыштö). Тпу! . (Бес четчыштлö). Гаш-кö сесга і те көвјаган ме-дiнö-да?.. Öтик-тај, со (богтö вескыд-кiнас Анфелöс) сурiс-нын-а... Тајөн-нын пöгiб воны кутi-а... Јешщö і те-на сетчö сујган?..

Бес. Быд мортлөн овлöны анфел да бес... Ме тенад бесыд і ем...

Матвеј. Нiмыд-нö тенад мыј?

Бес. Нiмöј? Матвеј!

Матвеј (гöлыштлиö бара). Тпу! (Бес бара четчыштлиö). Ен маткöd! Бара Матвеј? Тајö Матвеј дај те щöш сетчö Матвеј лоiн?.. Кык Матвеј, ачым којмöd Матвеј (серöктö). Зiк том-дырга былöдчöм-код і лоi öнi. (Сылö). Матвеј-пö, Матвеј да кы-кыг Матвеј; којмöдыг Матвеј-да Парма Гуз-Матвеј!.. Но, вajö вужödöј!..

1-ј мугі (лöсöдö асгыс мышсö). Вaj кутчiс ме-нам сылiö, көшöля-дадфөн-моз вужöда..

Матвеј. Мун сетыг!.. Те öдва ачыд кок-жылад сулалан-да, кыг-нын менö верман вужöдны!.. Сегга-öд i таяс, Андел-Матвејсö, ковмас вужöдны щöщ, дај гi-гудöк-на, со, менам ем-i...

Андел (пeтiтчö). Ме ог вуж!.. Адö ме ог пыр!

Матвеј (кыскö). Но-о он вуж јешщö-дај! Матвеј-кö те—быт лоö мекöд щöщ вужны... (Беслы). Вај те, бес-Матвеј алы гура-Матвеј, богт борд-пöлöдыс таяö Матвејсö да вужöд! Ен-жö чег мöд бордсö, öтiкыс со чегöма-нын-да... Богт, богт, ен пов.

Бес (богтö Анделос сој-бордjöдыс). Лок, тöзö, ен пов!.. Вужöда бура, кокыд оз инмыв некытчö!

2-öд мути (Матвејлы). А мi, кык мути, тенö, Матвеј, вужöдам! Кутчыг! (Матвеј кутчiгö кыкнан мутислы голајасас. 2-öд мути несјалö).

Матвеј. Но, гөнiтöј сегга чöртјас!.. да те ен сещöма несјав—зыркöдан менö!

2-öд мути. Насмука богтöма менö-да мыјкеран...

(Вужöны ју-вомөн ставныс. Матвеј зев-вылö лептö гi-гудöксö. Вужiгас 2-öд мути кымыныг-кö несјö).

Антус. Милостi спросiм, Гуз-Матвеј!.. Мiлогтi спросiм!

Матвеј (Антуслы). Те-нö кодi ачыд? (Вооны берегö).

Антус. Ме—Антус, став ад-вылас кöчajин лоа.

Матвеј (летчыгö мутијас-вылыг). О-а, олан-вылан сiцкö, Антус!

Антус. Лок, Матвеј, пыр-жө мiјанö сөгга.
(Анделöс бес лезö. Кыкнаныс кутчiгöны Матвеј-
динö: Андел вескыд-киас, Бес—шужаас).

Матвеј. Час, iчöтiка тани шoйтчыштам јешцö...
(Пукöö из-вылö. Андел Бескöд сулалöны. Мувијас да чöрт-
јас јона нiмкофасöны-чiкласöны).

Антус (ыжыджык гөлöсөн):

Овны тани оз поџ дыр!
Регыд, Матвеј, татчö пыр!
Теныд даг-нын тани жыр!
Четчы сетыг пырыг-пыр!

Матвеј (Антуслы). Мыј-нö те сiзи ме-вылö
горзан?.. Ме-öд те-мозыд i ачим-на кужа. (Антус
моз-жö шуалö):

Ен те, Антус, тази дур!
Менö другөн он-на пырт!
Ег-кö лок-öд—ег i сур!
Матын-нын-öд Парма-Чурк,
Регыд верма сетчö—шурк!.. Кывлин?

Антус (сiз-жö јешцö скöрыг):

Ад-гуранö тенö клска—гур!
Сени шыөн теныд јурад зур!
Тöд, Гуџ-Матвеј, оз ло сeкi бур
Мекöд, зонмö, вывти те ен дур!

Матвеј (четчö). Аслым абу окота венџыныс-а,
ескö дыр-на поџис-да. Колö регыджык-нын тiјан
аданыд пыравныс, гашкö тöдсајас кодјаскö емöг-
сени-да.. Пырамöј-но, вайö!..

(Мед-воґын пырö Антус; сы-бөрса — Матвей Анфелкөд да Бескөд; мед бөрн чөртјас да муґјас; најö чікласöны да шыјаснаыс Матвейлаң шурсјөдлөны. Матвей бөгтө ворсны да ғывны):

Пемыд адсö вiґөдлам,
 Грешнiкјассö адґөдлам;
 Ад-гуранас пукгыштам да
 Gi-гудөкөн ворсыштам!

З а н а в е с .

Мөд вөчөм.

Ad. Гөгөр пемид-гөрд рөма. Öтар-мөдар бокјасас нн-
нөм абу. Вескыда тыдалө—өшалө 3 пөрт. Сетыг кор-гурө
мытчыслөны журјас, кјјас, кокјас. Пөртјас-улас сотчө бi.
Гөгөр кылө кушөмкө шы:—„Чж!.. Шр!!.. Шш!. Чжж!“ лав-
зөм, лөвтөм ..

1-ј петкөдчөм.

Бура-дыр некод абу стсена-вылын Сегга шужа выв-
ган локтөны: Антус, 3 чөрт да 2 мути, сувтөны шөрас.
Öтик чөртлөн кјас гөд ведра.

Антус (ставныслы):

Оз поз таји овны дыр!

Матвеј торкө ставсө пыр!

Гуф-Матвејыд вывти гус!

Кымын сутки-нын ег уф!

Пөртјө пугыны оз пыр!

Gi-гудөкөн ворсө пыр!..

Чөртјас (шөщ). Ворсө бура! (Четчыштлөны).

Мутијас (шөщ). Ворсө бура! (Четчыштлөны).

Антус (скөрыс). Мыј тi четчаланныд, а?

Мыјыг нимкод лоi, а?

Мыј ме шуа,—кывзөј тi;

Med оз лөһлы адын бi!

Меным воө уфны кад,

Виқөј бура менгым ад!..

Чөртјас (шөщ). Сiзi, Антус, уған-кад! (Никылт-
чылөны).

Муѳіјас (щѳщ). Воѳ чѳскыд узан-кад! (Нѳкылт-чылѳны).

Антус (матыгчѳ ѳѳык пѳрт-дорѳ да вѳѳѳдлѳ, сегга шуѳ скѳрыг):

Танѳ пѳртјас зев-нын еѳца гѳр!

Пугыгыс, со, пѳнсѳ-нын оз јѳр?

Пырыг-пыр-жѳ содты гѳрсѳ, чѳрт! (Чѳрт
ведраыг кѳтѳ гѳр)

Оз ков жынјѳн вѳѳны пѳрт!

(Муно мѳд пѳрт-дѳнѳ вѳѳѳдлѳ да бара сѳѳи шуалѳ):

Танѳ бара зев-жѳ еѳца гѳр?

Пугыгыс, со пѳнсѳ-нын оз јѳр?

Пырыг-пыр-жѳ содты гѳрсѳ, чѳрт! (Чѳрт
бара, ведраыг кѳтѳ).

Оз ков жынјѳн вѳѳны пѳрт!

(Муно којмѳд пѳрт-дѳнѳ, вѳѳѳдлѳ да сѳѳи-жѳ шуалѳ).

Танѳ пѳдѳсас-нын муртса гѳр?

Пугыгыс, со, пѳнсѳ-нын оз јѳр?

Пырыг-пыр-жѳ содты гѳрсѳ, чѳрт! (Чѳрт
кѳтѳ).

Оз ков гѳртѳг сотны пѳрт!

(Бергѳдчылѳ да ставныслы шуѳ).

ѳни муна сегга уѳны ме —

(Очсалѳ). О-о-о-о, у-а-н-мы-е!..

Енѳ лыгтѳј торкны менгым он!

Енѳ лептѳј адын ыжыд шум!

(Муно вегкыдвылѳ).

2-d петкѳдчѳм.

3 чѳрт да 2 муѳи кольѳны. Јона нѳмкоѳагѳны: чѳкла-ѳѳны, четчалѳны).

1-ј муѳи. Мунис, мунис, Антус-пыѳ!..

2-öd муѳи. Водас ад-гуранö уѳны!

1-ј чöрт. Уѳас öни дыр, дыр!

2-öd чöрт. Лоис öни олан-дыр!

1-ј муѳи. Шш!.. Нöжжөнжык, кылас-кö—оз
ло бур!

2-öd муѳи. Вajö, чöртјас, ветламöј Матвеј-
динö!

1-ј чöрт. Ветламöј!.. Зев-öd бура сijö ворсö!

1-ј муѳи. Ветламöј! Сурис-жö мiјанлы гажö-
дыгыд!.. Мунамöј!

(Ставныс чикълагиг-тырјi мунöны шужа-вылö).

3-d петкöдчöм.

Недыр-мыѳи шöрса пöртјыг јурсö лептö Сопрон-Педö.

Педö. Мунисны ескö ставныс татыг. (Шужа-
ывса пöртлаң). Öдa, кылан? Öдa, мунисны!.. (Век-
кыдывлаң). Наста!..

Öдa (шужа-ывса пöртјыг лептö јурсö). Мунисны-
тај чöртјасыд!

Наста (веккыдывса пöртјыг лептö јурсö). Антус-
бугылыс уѳны буракö мунис?

Педö. Уѳны, уѳны!.. Чöртјасыслы вегиг нiм-
код лома!

Öдa. Кытчöкö најö шуѳовтисны-жö?

Педö. Ворсöм кывзыны мунисны... Суз-Мат-
веј-пö, шуöны, татчö воöма...

Наста. Парма-Чуркјыг? Но, но?

Педö. ферт, сijö... Му-вылас-öd öтик i вöлi
Суз-Матвејыд.

Öдa. Те, Педö, он повнит, кызи ми Матвејыдкөд öтлаын ворслывлим чельд-дырјиыд?

Педö. Но, кызи-нө ог повнит?.. Щöщ-öd быдмылим ми: Матвејыд, ме, те, Наста, Кирö-Микол, Каша-Марја, Закар-Öстап... Јона и муркөдчывлим том-дырји!..

Наста. А ми Матвејыдкөд ды-ыр мусукаг-лим; көсјö вöли сijö менö важны-да, кызкө Опон-Марпа сегда менчым и мырфдiс Матвејтö... Вöли пукгам кытчökö гу-борјö да, мыжкө вöли и ворслас меным аслас сiгүдökнас. Он и тöдлы вöли гожга војыд колö... Го-мајбырöј, да сегда гажöдчöмöј!..

Öдa. да-öd и менö-на рафejтлывлiс Гуз-Матвејыд!

Наста. Но-о, тенö ескö, Öдa, ез-на ме-кода-да...

Öдa (нерö). „Ез ме-кода“.. дерт, ез тенö-моз—јонжыка да пөгжыка! Ме весиг Öстап-сајö мунöм-бöрын-на сыкөд кутчiглывлi-а. Сijөн и адас татчö вескалi. Со, луба, мыж ме шуа!..

Наста. А ме-нö, чайтан, ег кутчiглы?.. Ок, те нiнöм он тöд, Öдa, кызи ме сыкөд кулан воöна кимöстiтчи!

Педö (гералiг-моз). Лантöј, бабајас, лантöј!.. Вескыда-кө шуны-öd, и ме-на ег коллы пайтöм-макарөн тiјан-водын... Вунöдiнныд-öмöј? Мыж-нын сijö колöматö казтылан?.. Прöстеј вензöм тiјан, лубајас. Сы-вылö и олöмыс му-вылас—медым рафejтны да мусаавны мöда-мöдöс!..

Öдa. Ферт-жө сизі, Педө! Наста-таж мыкө ошжығны кутіс-а?

Наста. Ме ог ошжығөм-куға шу. Сизі віста-ла, міга. Матвејыд менө Öдaөс-дорығ жонжыка радејтліс. Ег-кө ескө кувгө, дыр-на сыкөд мусу-касiм-da...

Öдa da öd i ме-на ескө, ег-кө кув, еща сы-көд кыскағышти-da, јешщө теығ-на, Наста, гашкө буржыка-da.

Наста. Ен дөзмөд, Öдө! Мыј һинөм-абусө болған? „Меығ-пө јешщө буржыка“... Кығ-һин теығ меығ буржыкасө? Ме-өд сылөн вөлі пөш-ті немөвејга мусук!

Öдa (сөлыштө пөртјас). Тпу! веглөдлан-жө-өд те прөста кывтө! Вај, нароғнө ассыс јуалам, во-лас-кө татчө!

Педө. da дyгдөј-һин ті вензынығ һинөм-абусыс! Ағныд-өд, со, адын-һин сiр-пiын пуган-һыд-а, век-на вежөктаннығ му-вылын-моз..

Наста. Öдa-таж мыкө вывті ошжығны ку-тіс-а...

Öдa. Ме? Ме ог ошжығөм-куға шу, вістала кызі збыль вөвлі...

Педө. Кыкнаннығ ті, лубајас, ошжығаннығ... А Матвејыд һекөднаннығ-вылө ез і віқөдлы,—ва-јіс Опоң-Марпаөс.

Öдa. Мыј-нө көт і вајіс Марпатө?.. Гөтра-өм-бөрас-таж мекөд-жө оліс?..

Наста. Бара те, Öдө, аслаңығ кутiн кыс-кыны?..

(Кылö сажын сiгүдөкөн ворсөм да ылым „Шондi банöj, олөмөj“).

Öдa (кывзыштö). Лаңтлөj!.. Со, кылö, Матвеjыд ворсө? Талаң буракö локтö.

(Ставныс лаңтöны. Ворсөм-ылым матыгмө).

Пед-ö. Век-на важ-мозыс Матвеjыд ливк-
jөдлө ..

4-öd петкөдчөм.

Локтöны шуjга-вывган: Матвеj, Андел (векыдбокас).
Бес (шуjгабокас), 2 мути на-бөрга, мед-бöрын 3 чөрт.
Чөртjас да мутиjас жона чиклясöны; 2-d мутиыс кор-сурö
несjалö.

Матвеj (дурдö ворсны. виçөдлө пөртjаслаң). Чөлөм-
здорово, грешней ловjас!

Пед-ö. Ачыл, Матвеj, олан-вылан, мырган-
трудитчан!

Матвеj. Но-о, Сопрон-Пед-ö?! Здорово, го-
муса-другöj! (Кiасöны).

Öдa. Ветлан-мунан, Матвеj!

Матвеj. На-на-на?! Мирон-Öдa?.. Закар-Öс-
тап-гөтыр?.. Те—Öдук?.. (Матыгтчө).

Öдa. Ме, ме, муса Матвеjушко! Кык во-нын
лоö Öстапкөд торjөдчөмлы—ме кувли во-мыгти
те-бöрын...

Матвеj. Тани-таj уна важ төдсаjас менам?..
Здорово! (Кiасö).

Настa. Даj ме-на jешцö тани, Матвеj! Олан-
вылан?

Матвеj. О, став Парма-Чурксаjасыс-таj та-
нөг! Настa алы-нө кодi. Те—Настук? (Матыгтчө).

Наста. Ме, Матвејушко, ме, гёлёмшөрөј!..

Матвеј (киаё Настакөд). Здорова-нө, здорово!..
Важ мусукјасөј вёлёмаоғ тани. Естыг адзылі Ка-
ща-Марјаос-і... Гажа-тај тіјанлы овныд!

Пед.ө. Кор Антус уџө ад-гуранас, секи вёла
ескө-да... Јона-жө мошкорітчылам секи важга му-
ын-моз...

Матвеј. А меным кызкө оз глянитчы тани.
Пемыд дај чөртјасыс мігтөмөг—сураоғ, гөддөг,
бөжаоғ.. Бөр муна регыд татыг...

Өдә. Кытчө-нө көсјан мунны, Матвејушко?

Матвеј. Муө, кытчө сегга өні мунан...

Пед.ө. Кыңи-нө, Матвеј, татчө адас вегкаліні!

Матвеј. Ас-окотаыг, Пед.ө, ме татчө пырі.
(Пуккө жожө). Часлы-нө вiгтала ставсө. Кулөм-бө-
рын менө Марпа рајө мөдөдліс—мөс вөлі поплы
сетөма... Строкыс сені овны колы дај менө бөр
рајыд ыстисны муө... А нинөм-жө рајад абу. Ни-
нөм-вылө вежыд оз пет,—прөста довјалан тол-
кө, некущөм уж абу...

Пед.ө. Көнкө сені долыда-жө олөны.

Матвеј. Кодјас?

Пед.ө. Морт-ловјасыд — праведникјасыд да
сватейјасыд.

Матвеј. Ен-нын казтыв, Пед.ө, сетчөс олөм-
тө! Кущөм сiјө, тустө, олөм—некущөм уж-кө
абу!.. Став праведнейс-өд сені гырыг чина јөз:
сарјас-да, кңаңјас-да, аркiрејјас-да,—прөстей-јөз-
пөвссыд, ми-вок-кофдемид, сені абу,—ме-тај кыз-
кө өшибкаөн вегкавлі-жө-а... Ферт, сещөм „пра-

ведникјасыдлы* сени жмотвиҗныд позё—ужё оз кесјодны-да... Адзылі ме сетыг Петыр-Павелёс, Илла-пророкёс, Микајлё-арканҗелёс, Габрил-арканҗелёс, Оҗип-плётҗникёс, Сус-Кристослыг батсё, веҗиг Саваопсё аҗсё адзылі, другё!

Педё. Кушомжыкёс-нё најё? Кёнкё миҗан Антус-код скөрёс-жё?

Матвеј. Скөрёс, җерт, да меным веҗкод: Суҗ-Матвејыд-өд абу зев полыг!.. Саваопыд веҗиг менё печіктіс плешё—да бура ыҗыд јог чет-чыліс...

Педё. Љок-жё-тај сіҗкё... А мыҗла те аслыс пельбокас ен лёсышт сылы?

Матвеј. Лёсыштём доныс оз сулав! Муртса-муртса вермё ветлыныс-да, кучкі-кё-өд—лазали җікёҗ трустыд! Секи-егкё сегга став рајыс колі Саваоптёс... А ме җајта, реҗыд-нын і ачыс кулё—өдва-нын лолыс ветлё...

Педё. А керувімјассё да җерапімјассё ен сени җігөдлышт, Матвеј? (Ғералёны код-сурё).

Матвеј. Ег адзыв некушом керувімёс ні җерапімёс, а анҗелјасёс јона гажөді, јоктыны велөді-і, җывны велөді-і, јона-нын вөлі „Шонді банөј“-тё лівкјөдлөны... Еҗа пузувтышти ме рај-тё!.. Суріс егкё меным сетыг өтік ныв-да,—со-тај (індө Анҗел вылө), да нинём таыг. Баба-вылө оз туж-а... (Ғерөктё). Летчігөн шыбытчыны пос-ывваҗ кёсјіс-да, уҗіті кутны, трукёс, борд-пө-лөдыс да җегі борд-пөлыс.

Öдa. Вај, Маџвејушко, мыјкө ворсышт! Ва-
жөн-нын ег кывлы ме тенгыд ворсөмтө!..

Маџвеј. Ворсны, Öдук, пыр поџө, сiгүдөкөј
менап пыр сөрыс, вегiг рајын ег пуктыв некор.
Петыр-Лавел оз лез вөли менө сiгүдөкнад рајад-
да, мыјөн шуі: мiга, сiгүдөктөгыд ме ог і пыр—
да небос лоі лезныд... Тi-нө кущөма тани пу-
ганныд-мырганныд?

Педө. Прөстєј ворсөм ставыс, балујтөм тани,
Маџвеј...

Маџвеј. Шуласны-тај-нө вөли: грешникјасыд-
пө сiр-пөртјын пугасны-пугасны да лооны зiк
ыж-шег-кофөс; секи-пө бара содтасны сiрсө да
вылпөв кутасны пугыны.. Сiз-кө помтөг і му-
чiтчөны адад..

Педө. Прөстєј болгөм сiјө ставыс!.. Мі аг-
ным ставсө му-вылын олiгөн і сөрам ад-јывгыд-
да. Шег кофөз-кө-өд пуган—зiкөз-өд сөгга нөз-
мунан, колө-жө сiјө гөгөрвоны!..

Маџвеј. Те-нө, Педө, кущөм „грекыс“ татчө
ескө вегкалiн?

Педө. „Мытарство“ вужiгөн-тај бесјасыд
крукалiсны—дөраыс абу сузгөма бабалөн менө
гуө сујiгөн-да..

Маџвеј (сөлыштө). Тлу! трагiча!.. Гашкө ба-
баыд ескө мед-бөрја дөра-помсө-нын вiзiс-а!..

Педө. сөрт мед-бөрјасө, кытыг-нө өкмыс че-
лафнад вөли унасө заптыныс?..

Маџвеј (Öдaлы). дај те, Öдук, мыјыскө тат-
чө вегкалөмыд?

Өдә. Ачыл тәдән, Матвей, мыжыг... Верөс-сајо мунөм-бөрын-тај текөд кутчиглим—сыыс. Ві-стагигөн попыдлы ег сы-жылыг вігтав-да... сог-гі-да...

Наста. А менө кык румка вінаыг татчө гу-јисны... Коркө-тај,—повытан, Матвей, — Јарө—Кірө-Јогоркөд гулајтлим? Кык румка-өд ме тол-кө і јуі секи!..

Педө. Ен-на ылөдчы те, Наста!.. Кык-румка-бөрад мыјкө дөрт-на вөлі?.. (Матвейлы). Төдән, Матвей: Өдә да Наста өні, тенад вотөз, муртса косө ез воны.

Матвей. Мыжыг?

Наста. Ме-бара һекор когөзыд ог во! Өдә-жө-тај һыртчө-а.

Өдә. Мыјнө те бара бызгыны мөдін? „Ме һыртча“?! Ачыл-тај...

Педө. Со, бара-һын пиньө воисны!.. Төдән-кө-өд, те-вөсна, Матвей!..

Матвей (шензөмөн). Ме, вөсна?! Мыјла-нө?

Педө (шпыһјалө). Мыјла кыкнаннысө өтпырјө те кутлөмыд?.. Өні һекорднанныс оз төдны, код-нысө те топыджыка қигөдлөмыд?.. Өдә шуө: ме-нө-пө...

Өдә (торкө). Дөрт, менө. Менө-өд Матвей?

Педө. Со-тај!.. А Наста шуө: менө-пө!..

Наста (торкө). Менө-на јонжыкасө!.. Менө-өд, Матвей!

Матвей (сераліг пыр). Ок ті, бабајас, бабајас! Ставнытө өтқода ме радејтлі олігөн! Һе куш

тенө, Өфук, лѣбө, Настук,—быдөнөс вөлі луби-
та: Каща-Маржаөс, Опон-Марпаөс-і, Спіра-Матре-
нөс-і, ставнытө! Јона ме, трустөј, і мошкорітчы-
лі коркө! Өні-тај һекодкөд-а... Ваяө-жө, важ-моз
гажөдчыштамөј еща тани! (Бриһкһитө сігүдөкнас).
Тразічаыд, курітчаныд абу!.. Ескө даг бі-дорас
кущөм лөсыд вөлі шпункјыштныс. Мыј трусла Мар-
па табак-көшөльсө щөщ гортјө абу пуктөма?..
да-өд һекодлөн абу! . Рајын-ескө, ҫерт-һын, абу-
да, вегіг і тани, арас, һекодлөн абу,—вель-уна-
дорө волі-да, һекодлөн абу...

Пед-ө. Те, Матвеј, чөртјаслыс јуав, гашкө
налөн сурас?

Матверј (чөртјаслы). Ем-абу тіјан, чөртјас, та-
бакныд?.. Ваяө, курітөдөј, ем-кө!

Чөртјас. Абу, абу, Матвеј! Вая ворс-һын!..

Матвеј. Курітчытөг трустыд лоө овны!..
(Пөртјаслаң) Но, ваяө, локтөј, татчө ставныд—Пе-
дө, Наста, Өфа!.. (Муҫјаслы) А ті, муҫјас, ветлөј
да ваяөдөј татчө јешщө Каща-Маржаөс да Кірө-
Міколөс. Наяө тани матынөг. Мед щөщ гажөд-
часны најө, абу-өд најө бокөвеј јөз — Парма-Чурк-
јыгөг жө...

(Муҫјас чікласіг-тырјі өдјө муноны шуҫга-вылө. Наяө
ветліг-кості пөртјаслыс петөны Педө, Өфа да Наста Наяө
јежыд дөрөмаөс, гера чувкіаөс, көтіаөс).

5-өд петкөдчөм,

Аидел. Матвеј, ме зев-јона пола.

Матвеј. Те-нө кор ен повлы, пыр те полан!..

Бес. Антусыд-кө төдас—бур оз ло!..

Матвеј. Ме некодыг ог пөв—Антус-көт, фавөл-көт—өткод меным! Суз-Матвејыд ез вөв полыг-рөдыг! А сегга ме татыган муө-жө муна-да—чөрту! Парма-Чуркјын мед-на гажа овныд!.

Андел. Те-нө, чајтан, леҗас тенө Антусыд?

Матвеј. Менө?! Менө-бара некод оз кут! Антусыд ачыс-на рад лоө меыг мынтөдчыныс!.

6-öd петкөдчөм.

Пырөны шуҗга-вывган: 1-ј мути, Микол, Марја да 2 мути. Миколлөн да Марјалөн паккөмныс сещөм-жө, кушөм Педөлөн, Насталөн да Одөлөн.

Матвеј. Со-тај, воисны-нын.

Микол. Пуөг-кості мутијас кыскисны мыјла-кө.

Матвеј. Гажөдыштны ме тјанөс көсја «напрошцање».

Микол. Кытчө-нө-нын бара мөдан?

Матвеј. Гортлаң колө!.. Тырмас-нын шлан-дајтны сегга!.. Нөкөн нинөм абу. Муын медга-на бур!.. Но, ваяөгылыштамөј! (Триҗкынтө сугүдөкас). Мыҗык-нө бостныс?

Наста. Мыјкө гажажык-тор-нын колө ывны.

2-ј мути. „Шонди-банөј“-тө, „шонди-банөј“-тө!

2-öd мути. Вернө, „шонди-банөј“-тө! (Несјө).

Матвеј. Ваяө-нө сјјөс ыламөј (Заводитө ворсны; сегга ывны, сы-бөрга ылөны ставныс; чөртјас мути-јаскөд чиклаөны ылигас да кор-сурө лок-ногөн горөд-лөны):

Шонди банөј олөмөј да

Том олөмөј, том гажөј;

Том олөмөј, том гажөј да

Парма-Чуркын ыломөй;
 Парма-Чуркын ыломөй да
 Ловжа-дырји ворсөмөй;
 Ловжа-дырји ворсөмөй да;
 Кытчө бара колөма;
 Кытчө бара колөма да
 Парма-Чуркын кулөма;
 Парма-Чуркын кулөма да
 Рајө да адө волөма;
 Рајө да адө волөма да
 Ңекөн абу повлөма;
 Ңекөн абу повлөма да
 Муса Матвеј, Суз-Матвеј;
 Муса-Матвеј, Суз-Матвеј да
 Ыжыд аттө-пасибө!
 Ыжыд аттө-пасибө да
 Теныд ворсөмыд-ыло!..

Матвеј (балабөжсө гыжыштө). Аттө, тrustјас,
 кушчөмөг ти вөлөмныд!.. Ме мөд-ногөн көсј „Шон
 ді-банөј“-тө сывны-а, ти аслаңныд бергөдінныд!
 Вајө мијкө гажажыкөс бостламөј, да јөктыштөј
 сезга.

Чөртјас. Вајө, вајө! (Воэвыв чікласөны).

Муҗјас. Вајө, вајө! Антус узө! (Четчалөны,
 чікласөны).

Матвеј. Часлы-нө тіјанлыг адса ыланкывтө
 бостлам! (Анфеллы). Те, Анфел, щөщ отсав сывны!
 (Триңкитө, сезга бостө ворсны да первөј өтнас ыло):

Тані, тані—ад-гуран,
 Тані, тані—ад-гуран,

(Ставныс кругөн сувтöны, кутчигалöны, кинаныс таң! Анфеп, Бес, Педö, 1-й мути, Маржа, 2-öd мути, Öда, 1-й чöрт Микол, 2-öd чöрт, Наста, 3-öd чöрт. Заводитöны жöктыны кругөн бергöдчиг тырји, Маъвеј пукалö круг-пыщкас. Ставныс былоны):

Ad-гуран, гуран, гуран, гуран, гуран,
Ad-гуран, гуран, гура-ан!..

(Лажöдчыштлöны секі ставныс).

Маъвеј (öтнас). Он-і тöдлы—друг гуран,
Он-і тöдлы—друг гуран.

Ставныс (воzza-моз):

друг гуран, гуран, гуран, гуран, гуран,
друг гуран, гуран, гур-а-ан!..

(Лажöдчыштлöны бара).

Маъвеј (öтнас): Пöртјын пуган сip-сорөн,
Пöртјын пуган сip-сорөн,

Ставныс: Сip-сорөн, сорөн, сорөн, сорөн, сорөн,
Сip-сорөн, сорөн, сор-ö-өн...

(Лажöдчыштлöны воzza-моз).

Маъвеј (öтнас): Антус уöө ныргорөн,
Антус уöө ныргорөн,

Ставныс: Ныр-горөн, горөн, горөн, горөн,
Ныр-горөн, горөн, гор-ö-өн.

(Лажöдчыштлöны).

Маъвеј (öтнас): Сытöг адын зев гажа,
Сытöг адын зев гажа,

Ставныс: Зев гажа, гажа, гажа, гажа, гажа,
Зев, гажа, гажа, га-а-жа! (Лажöдчыштлöны).

(Севга заводитöны ставныс кыз-гурö жöктыны, кокнаныс жона зымгöны, горзöны, чилзöны, равзöны, уксöны. Маъвеј щöщ четчö да жöктö. Секі самеј вескыдывсаң быр-скöбтö-пыр^а Антус).

7-öd петкөдчөм.

Антус (лъокысла вескыда пуо, дрөжжитө). Щөм!.. Төм!.. А!?..

(Ставныс сув-гав мунöны асланыс местајасө. Чөртјас бөгтөоны шурујтны пөртјас-улыг бисө—«Шр!.. Шр!..» Мутјјас шыјаснаныс Матвеј мышлаң шурсјөдлөны. Матвеј сулалө вескыда. Пөртјасыг бара тыдовтчылөны јурјас, кјас, кокјас).

Антус (лъокыс). Кущөм тани лыбис шум?
Kodi торкис менчым ун?

Мутјјас (Матвејлы шынаныс шурсјөдлөны):
Тажө ставсө тани панис.
Тажө лептис зыксө, Антус!

Антус (Матвејлаң матыгтчө).

Тенад дукуд адын мед ез вөв!
Чөртјас-вылө пырыг-пыр-жө сөв!
Кытыг локтин – сетчө өдјө – бөр!
Нолтө Матвеј, терыбжыка вөр!

Мутјјаслы): Сір-би ју-вомөн ті најөс — гур!
Оз-кө вужны — шынад бокас — зур!

Матвеј. Ен повзөд менө, гура Антус! Ме-өд абу пөлыг-рөдыг!.. Ме і тенад щөктытөг вөлі көсја мунны татыг... (Пөртјаслаң горөдө). Но, прөш-щайтлөј сөгса ті, Педө, Офук, Настук, став Парма-Чурксајасы!.. Кущөм поклон ыстанныд гор-таныд.

Педө (пөртгань). Вігтав зе-ев ыжыд поклон быдөнлы: Варуклы, Степөлы, бабалы, чельафлы, төшщалы, став рөдвужлы!.. Шу: бура олөны, мед оз шоггыны!.. Регыд шу, петны адгыс көс-

jöны, некущом уж абу-da... Бур туј тенид,
Матвеј!..

Наста { (щощ пöртгаһныс). Прöщцај, Матвеј!..
Öдга { Пагибö видлöмыд-вылö да гажöдö-
мыд-вылö!..

Матвеј (Анделлы). Лок, бөрдыг анделöј, му-
нам сөгга!.. (Беслы). А тенö, гура-бöжа Матвејöс
ме ог богт Парма-Чуркјö, повзöдчыны кутан!
Мун, вешы!

(Тојыштö Бесöс).

Антус (Чöртјаслы, Бес-вылö indig-пыр):
Тажöс Матвеј-пыдди пöртјö—дiщ!
Бордјассö, гурјассö, бöжсö—трич!
(Чöртјас кутöны Бесöс да нуöны шујга-вылö).

8-öd петкöдчöм.

Матвеј. Но, мунамöј сөгза ми!.. (Андел сувтö
шујга-вылас. Муғјас лөгöдчöны возвылас. Матвеј лөгöдчö
ворсны).

Антус. Адсö менчым толькö страмитин те, во-
лин-da!.. Мун!

Матвеј. Меным рај-көт ад—öткод!.. Муын-
код лөгыд некөн абу!.. (Мунöны. Матвеј богтö ыв-
ны да ворсны): Адö ег ме шедöдчы,
Гажа муö мөдöдчи,
Адын вөлöма вывти дурк,—
Медга-на гажа Парма-Чурк!

Кожмөд вөчөм*).

Вөчө вѣ-вылын. Сулалө кымын-кө турун-јур. Маты-са јур-бокас куран сулалө. Шужа-вылас тыдыштө зорөд-јөр. Гажа гожга лун.

1-ј петкөдчөм.

Марпа, Анна да Степан. Лөгөдчөнч пажнајтны. Ставныс өтпөлөсаөб. Марпа вольсалө турун-вылө кушөмкө көлуј да пегтерыг сетчө кыскалө һаһ, паһјас, мукөдтор. На-возын, турун-вылын сулалө пөрт, сетыг ру петө. Бокас, турунөн вевтөма, сулалө тужіс.

Марпа. Но, пукөј, Степук, Анук, пажнај-тамөј!..

(Ставныс пукгалөны)

*) Тајө „вөчөмсө“ ворсөм-возвылын колө јөзыслы вѣставны со мыј-јылыг: Тани лөоны Гуз-Матвејлөн „лолыс“ да сылөн „анфелыс“, сөмын најөбс мукөд ворсыгјасыс оз адзыны (бытө).

Сегга Марпалыг вөтасөмсө позө колны (һе ворсны) дөревһајасын сөкыд сјөс вөчны. Позө Матвеј зорһи-бөрын: „...возөстө менгым бөгт-дај, прөст лоан“,—вөкыда вужны тајі:

Марпа (сојјаснас өвтчө, бытө көсјө кодөскө кутнышымыртны; ымзө) ММ...

(Пырөны Степан да Анна).

Јешчө тани өтѣ-тор ем: Марпалөн Остапкөд кутчѣглөм. Фөрт, олөмын сөшөм „дѣвөыд“ оз гашкө овлы-да, татчө ме сѣзі лөгөдѣ зік теш-понда.

Гіжыс.

2-öd петкөдчөм.

Бөгкыдывывсаң локтöны Матвеј да Анфел.

Матвеј. Самеј пажнајтны лөгөдтöны (Сувтöны турун јур-бердö. Најöс Марпа, Степан да Анна оз адыны, сiңи мунö тајö став вöчöмыс).

Марпа (Пернапас чөвтö). Вошјы да гiбөдчы, Матвејушко!

Степан

да

Анна

(щöщ пернапасагөмөн): Вошјы, батö!

Батö, вошјы!

(Ставныс завофтöны сојны).

Матвеј (Анфеллы). Адзан, кущöм мијан, Комi јöзыдлөн модаыс!.. Кулöм мортöс вошјөдöны сојны-јуны... Веритöны-өд, бытө-кө збыл кулöм-бöрын сојны-на колö... (Ичөтик кост). Самеј чөвтиг-кежланыс ми воим...

Марпа. Сегга, пажнајтам-да, чөвтны кутам... (Виçөдлө вывлаң). Луныс талун кущöм миçа!..

Степан. Ми Аннакөд, мамö, јур вајавны кутам.

Марпа Верманныд-кө, вајалөј-бара.

Степан

да

Анна

(щöщ). Вермам, вермам! Гөкыджык-јассö кык-пельö јукөмөн вајам.

Матвеј. Со-өд, кущöм зилöс Суз-Матвејд-лөн челадыс быдмöны!.. Çик-жө батыс-кофöг лөöны!.. Виçөд, пев-коф мушлакјас-на-а, кущöма уж-дорад зилöны!.. Медја, медја!.. Нөмас-нын мамыслы отсөгјас!..

Анна. Мі, Степанкөд, пажнајтам-да, „Каща“ - вөр вылө оз вотны ветлам, мамө.

Марпа. Ветлөј, ветлөј, толькө енө ылалөј, колө чөвтны талун, он-өд төд гашкө зермас-да... (Суҗөдө тујис да вогтө): Став көзөдыс-нын сылөма!.. Пањалөј јөвтө! (Гојоны).

Маџвеј. Тајө виҗыс кујим-мортула, а ми вөлі Марпакөд өти лунөн угкөдлам... (Бергөдчылө да индө бокө). Со, есијө кулыгасө ме өтнамон весавлі кулан воө-нын. Марпа вөлі гортө мунас, а ме војколөн вөлі колтча-да, пөштө војбыд-на муркөд-ча... Ставыс сеті вөр вөлі, өні сетыг ноль јур шедө...

Марпа. Мі вөлі баҗыдкөд тајө виҗсө өтик лунөн ышкылам важөн... Өні, со, кујимлөн муртса кык лунөн угі... Баҗыд-шомјанөј, јон вөлі ужавныд!.. (индө бокө). Есијө кулыгасө сијө өтнас весавліс кулан воас-нын. Ме вөлі гортө муна-а, сијө војколөн колтчас:—аскінас локтан-да—вель-ыҗы-да-нын вөчөма. Ставыс сені вөлі чашщө-вөр, а өні ноль јур турун сетыг шедө...

Маџвеј. Со-тај, ачыс Марпа виҗталө, ме ог пөрјав тенө!..

Степан. Ме, мамө, быдмышта-да, естыг, гонбокыд, вөр-дисө керала-жө!..

Марпа. Сөрт-егкө, піјукөј, колө-да...

Маџвеј (бара бокө индө). То, есијө вөрдісө шуө... Ме егкө пыр-жө көсјылі керавны-да, сиҗи-і лоі... А гонас зев міча пыреј петө; есылаңысҗык, ты-

дорлаңы, вушкөс;—дум вөлі вушсө вундыны-да, ег-жө слөжмы...

Марпа. Батыд јешцө көсјө вөлі сонгыс вуш-јассө вундыны, ез і вермы шомјанөј...

Степан. Ме і вушсө-на вунда коркө, мед ко-са-һі куран һекытчө ез крукаслыны!

Матвеј. Ај-да, Степук, ^{ис} бур-пі!..

Марпа (dygdö гојны, чөвтө пернапас). Но, слабог, бара-на јен вердыштіс...

Матвеј. Со-өд, оз-на гөгөрвоны вегіг, коді вердіс најөс. „Јен“-пө... Јен-һі, чөрт-һі јөзтө оз вердны һ-бог, ме төда-һін өһі... Ачыд-кө мыр-сан-ужалан-і кынөмпөтыд сурас!.. Ме-өд ловја-дырјі тащөм-жө јен-дор олыг вөлі...

(Марпа көлујсө бөр пестөрө течө).

Степан

da

Анна

(щөщ). Сла-бог. (Четчөһы).

Степан (Анналы). Но, лок, сегга өдјөнжык озтө вотны котөртлам! . Ме, мамө, пөрттө богт-ла (богтө пөрт).

Марпа. да еһө дыр ветлөј, мед удітам-жө пемыдөзыс чөвтһыд.

Степан. Огө дыр. (Котөрөн мунөһы шујга-вылө. Матвеј дыр на-бөрга віқөдө).

3-d петкөдчөм.

Матвеј. Öд, кушсөм візылсө-терыбөс!.. Ме че-лад-дырјі тащөм-жө вөвлі! Панјасһы вөлі кутам-да, һекөд менө ез вермыв панјыһы! (һндө кһнас бо-

кө). Со, есіјө ышкытөм віззыс Каща-ордсалөн, ылынжык сегга Кузма-Јогорлөн, ськөд орта—со, есіјө рас-бердас,—Закар-Öстаплөн,—бабасө-тај аdзылі аdгыд,—сені сегга—Öнө-Јепімлөн, Іль-ла-Көгталөн, мед-бөрјаыс—Парма јоль-бокас-нын—Gidör-Петырлөн,—став візјассө ме Мөгөрғыд төда...

Марпа (турун-із бөгтө да піңсө весалө). Gөкыд-жө егкө посні челаdнад страдүјтны-да, мыј сегга керан... Кожмөд во-нын Маtвеј менам абу!.. (Ышловзө). Сарство небеснөј! (Перналас чөвтө).

Маtвеј. Ој-ја да ој-ја!.. Оз-жө төд нинөм Марпаөј менам!.. Чајтө, со, мөдарјугыд-пө көнкө ем, дај „сарство небеснеј“ сені...

Марпа. Кызі буржык лоө—ачым ог төд... Мунны-абу Öстап-сајас? (думажтө).

Маtвеј (чујмө). Но, труктө?! (Тувкнито Анделлыбокас). Кывлін, мыј шуис? Öстап-сајө лөгөдчө менам Марпаөј мунны! Закар-Öстап-сајө! Го-труктө, робота!.. Абу-на-жө колөма егкө кувны-да! Мыј сегга өні ме верма вөчны? Кутны он вермы, торкны некызі,—кос-пөгіб!.. Рајө ег інас, аdө ег-жө інас, муө воі дај тані нинөм ог вермы керны?.. Омөль-жө морт-ловлы шөјтны кулөм-бөрад! Кытчө сегга ме өні інага? Зік-өд некытчө өні ме ог шогмы!..

Марпа. Сізсө егкө Öстапыд шаң-да... Маtвеј гашкө сені пондас лөгавны-а... Кымыны-нын ме корлі, мед-егкө міга көт өтчыд вөтөн аd-

зыла да жуала та-жылыг, да-öd некор-на вөтөн
ез углы... Ог төд, мыј вөчны?..

Маъвеј. Мөдарө-кө шуны, дөва-бабаыдлы пос-
ні чельаднад сөкыд-жө овныд... Кыз-ескө те-но-
гөн, андел.

Андел. Ме ногөн-кө, мед мунас код сажө ас-
лыс окота!..

Маъвеј. Те-бара шуан!.. „Код сажө окота“!..
Гашкө ескө Марпалы окота Јесов-купеч-сајө мун-
ны-да—кущсма јешщө богтасны! А Закар Остап-
сајад ескө позө, толькө-öd сылөн кујим посні че-
льад ем!..

Марпа. Сегга-öd бара-жө і сылөн кујим пос-
нідик чельад ем-дај!..

Маъвеј. Сіјө-öd, Марпушөј і ем!.. Аслад кык
да Остапыдлөн кујим-да, возө-на, гашкө, лооны-
дај!.. Со-öd, мыј колө думыштныд!.. Ферт ескө
те он кут Офалыг чельадсө өтдортны-да, щөщ і
налы лоан бур мам-пыфди-да!..

Марпа. Ферт ескө ме Офа покоңчалыг че-
льадсө асгым-моз жө кута візны-да, мам-пыфди
налы лоа-да!.. Мыј Маъвеј кутас думажтны-а?..
Ок, ок, ок, вегіг-öd вөтөн ег адзыв некор... (Јур-
сө лежөмөн дыр думажтө).

Маъвеј. Јона-жө, тыдалө, коңорлы сөкыд!..
Вөтөн-пө некор ог адзыв, шуө. Кор-нө вөлі ме-
ным пөраыс тенад вөтө ускөдчывныс?—рајын да
адын-на пыр шлонјали-да!.. Öні, бөр муө воөм-
бөрын, позө і вөтөн теныд петкөдчыны!.. Мітаж-
нө вөлі пажын-бөрад регыдик-кежлө шојтчыштны

нөрөвтлам, сущ-кежлө-кымын і оҗбыртлам-на вө-
лі-а, те мыҗлакө он көсҗы водыштлыны, Марпа?..

Марпа (очсалө). О-ак, час-жө ңеуна нөрөв-
тыштла, вугрөдлыны кутіс... (Водө турун-вылө).

Матвеј. Öні сөгга і адзылан, Марпа, вөтнад
менө!.. А ме ңинөм паныд ог шу теныд—аслад
гажыд, кызі окота—сізі-і вөч!.. Ме-öd коркө Ö-
стап-гөтырыдкөд, Мірон-Öфаыдкөд, јона-жө тенө
ылөдлывлі. Öні сөгга те воҗөстө менчым богт-
дај прөст лоам.

(Вочасөн пемдө, сөгга здук-кежлө зік пемыд лолө.
Сы-кості Анфел петө. Марпа ödjө четчө да Матвејкөд кі-
наныс кутчігөны, кежыштөны бокө віҗөдөны мөда-мөд-вы-
ланыс јандысіг-мөз. Бытө најө важөн-һин горһитөны. Бөр
јүрдө).

Матвеј (мелі гөлөсөн). Мыҗыг-нө, Марпа, по-
лан?

Марпа. Öстапыд-кө-нө адзылас?..

Матвеј. Мыј-нө Öстапгыс те полан?

Марпа. Кызі-нө?.. Сы-сајө лөсөдча мунны-да.

Матвеј. Но-о?! Збыль шуан, Марпа? Менө нө
енован?.. (Кутлө).

Марпа. Збыль, ферт... Теныд-öd мөд ныв-на,
Матвеј, сурас...

Матвеј. Кодөскө-öd ферт сөгга лөб корғны..
Он-жө-öd, Марпуш, менө лөкөн кут казтывны?..
(Кутлө).

Марпа. Ла-ант, ог-жө кут лөкөн казтывны
тенө, Матвеј? Та-дыра кутчіглім текөд-да?.. Ачыд
те, Матвеј, көнкө лөгавны кутан ме-вылө, Öстап
сајад-кө муна?..

Матвеј. Ла-аңт, ог-жө кут лөгавны... Аслад-öd вöла, код-сајө те, Марпуш, мунаң... Мырдөн-нө кызі верман вајны!..

Марпа. Но, прөщцај сесга, Матвеј! (Окабны). Коджаскө кылө локтöны!.. (Бі бара вочасөн чинө Матвеј коль зумыш сулалөмөн. Марпа мунө бокө журсө лезөмөн. Бі зікөз куслө. Сы-кості бөр ставныс важ местајасас лооны. Бөр жүгдө. Марпа сојјаснас өвтчө, бытө кодөскө көсјө кутны-шамыртны. Секи пырөны Степан да Анна).

4-öd петкөдчөм.

Степан (Пөртсө пуктө муө. Чуксалө-вөрөдө мамсө). Мамө, четчы!.. Кылан?.. Чөвтны колө!

Марпа (он-јывгыс-моз). Матвеј!.. Мм... (Јурсө лептө). Мыј?..

Степан. Чөвтынды, миға, колө заводитны... Со, озтө вајим, гој, мамө!.. (Пөртсө Марпалаң матыгтө).

Марпа (пукгө). Но-о... Ладнө, ситаөј!.. (дывгөмөн бокө вижөдө). Аттө, Матвејс өні аңыли вөтөн!.. Оз-тај, буракө, лөгас Öстап-сајад мунсөмыг...

Матвеј. Лөгас көт ен өні, һинөм-жө-öd огвермы вөчны-а... Мун, Марпа, Öстап-сајө-көт, Јогор-сајө ме-вөсна!..

Степан (локтө Марпа-динө). Мыј-нө сесга, мамө, сен пукалан?.. Ми-нө Аннакөд ветлам-да өтик жүр вајам...

Марпа. Онө-öd ті, го-шајтөј, вермөј.

Степан. Вермам-бара!

Матвеј. Степан сижө оз пов, молодец!..

Анна (biʒöðö бокö). То, Öстап-дадö татчö локтö!

Марпа. Но? (Четчö, пыркöдчö).

Матвеј. Со-тај і Марпалөн жöһикыс локтö!.. Кі-кутöмтö тани сөгга адзылам-і... Со-öd, кущöм гажа мувылад овныд, мајбырöј!..

5-öd петкöдчöм.

Пырö Öстап. Сера дөрöма, вöһа, мышкас пестөр, пельпом-вылас кык коса (тöбöма), картуза, бакилöа.

Öстап. Онö-на гортаныд мöдöдчöј?

Марпа. Воґ-на-да.. Те-нö гортад-һын?

Öстап. Гортö-моз-һын. Татыг төнҗі, јоль-бок-гыс, арајыс ыщкытöм кољлі-да волі помавны... Сөгга Көж-јурын тољкө-һын і колы ыщканыс менам... Оз-кө дыш бөгт, гашкө сетчö јешщö сувтла-на муниг-моз. покос-мöд гашкө нуа...

Марпа. А мијан, со, чөвтан-на колі, кыз-һоль јур.. Колö егкө талун кызкө ештöдны-жö тајöс-да...

Матвеј. Жöһикыд отсалас чөвтныд.

Öстап. Колö, ферт, ештöдны... Час-жö-нö мөтеныд, Марпа, отсышта. (Косасö пуктö, пестерсö пöртчö. Ачыс пуксö). Ыщканыд-öd менам һекытчö-на оз пышјы...

Марпа. Со-пагибö, Öстап, теныд!.. Челяд-помгыд еща-на отсöгыс-а...

Öстап. Час, куриҗа-да, чөвта теныд. (Корсö вöһ-костгыс кинас табак-көшöль).

Матвеј. Ак, јеромакан, кушом окота ескө меным щөщ куритчыныс-да... он бост! Го-трустө робота!.. Кулом-бөрад еща-нын олан!

Öстап (гөгөр виқөдө, сувтлө да бергалө). Трагича-ыд, абу тај-нө көшөлөј! Абу!.. Угөма тыдалө лок-тигөн (копраөмөн гөгөр корөө).

Матвеј. Но-о... бара-на нинөм ез пугы!.. (Гө-лыштө). Тпу!.. да-өд табак-көшөлтө он-жө вошты јур-сада ловја морт!

Öстап (сулалө). А куритчытөгыд—делө лоө ужавныд!.. Вај, Марпа, ыстыв челафтө, гашкө адзасны...

Матвеј. Еща-нын адзан, мыј угөма—сijө во-шөма-нын...

Марпа. Нолтө, челафт, котөртлөј, оз-ө кыкө Öстап-дафыдлөн көшөлыс сур?

Öстап. Таті вескыда ме локті—Каща-вөр-во-мөн да Кузма-Јогор виқ-вывті... Гашкө арајас уоі-да?.. Но, оз-кө-өд сур, абу-на кушөмкө зар-ны-јокмыль сijө... Толькө куритчытөг лоө-а...

(Гтепан Аннакөд мундны).

6-öd петкөдчөм.

Матвеј. Муфер-өд, другө, Öстапыд... Табакыс аслас картуз-пиас-а, челафөс корсны мөдөдiс. Ре-гыд заводитас сөгга корасны, адзылан, вот те...

Öстап (матыгчө Марпалаң). Но, мыј-нө, Мар-па? Мыкө-нө думажтін ен-на те?

Марпа. Сы-јывгыд? Јона-нын, Остап, думажті...

Öстап (пуккө). Вай-нө, пукгыштлам-да вистав...
Мы-нө, муна-он?

Марпа (пуккө). Талунөз-на, Öстап, ме ог вөлі
лыгт вєкыда кыв шуны,—пола вөлі кызкө...

Öстап. Мыжыг, кодыг полан? (Марпа вєнжас улө
лезө).

Маъвеј. Меыг, фєрт...

Марпа. Сізі... Міга, гашкө, думајта вөлі, Маъ-
веј-покоңык лөгагас-да.

Öстап (серөктө ічөтєка). Ка-ка-ка!.. Кујім во-
нын кулөмыдлы-да, кызі сіјө лөгагас?

Маъвеј. Фєрт-жө! Кулөм мортыд еща-нын лө-
агагн.

Марпа. Те-нө, Öстап, ңєкор он казтыв Öфа-
то? Оз і углы дум-вылад, кызі сіјө мөдар-жугы-
дао олө?

Öстап. Сізсө егкө вєккод-да, ужалыгыс абу-а...
Сєгга чєладөј-на поснїдөз-да, сіјөн-жө колө вы-
лыг гөтрагныс-а...

Маъвеј. Öфаыд ачыс тенө оз казтыв... Адын
жырујтө..

Öстап. Но, мы-нө сєгга, Марпа, он шу ко-
дарөкө? (Шыбытө жургыс картузсө, сетыг адзө табак-кө-
шөлсө). Но? Со? Картузын вөлөма көшөлөј!..
Прөста і чєладтө мөдөдсөма... Но, мед ветлас-
ны мїжан горнїтїг-костыс...

Маъвеј. Те-өд сіјөн і ыстїн најөс... Мыјла-
нын Марпаөс прөстасө пөрјалан-а?..

Öстап. Вистав-нын сєгга, Марпа, мед-бөрја
кывтө?..

Матвеј. Терпітышт Һеуна!.. А Марпаыд ескө тенө-һин агтө көңјөдлө-да .. Ем сещөм модаыд нывбабајасыдлөн... Но, ен пов--мунас те-сајө, мунас.

Марпа. Ме-өд ескө, Öстап, гөгөрвоа-жө вөлі ставсө: тенад гөтырыд абу, посні челафнад овныд сөкыд, керка-гөгөрыд һекодлы виқөдныд, id-рагны, песлагны, пуны-пөжавны,—ставсө-өд лоө аслыд вөчны. Серт быдлаө мужікыдлөн оз сібав кыд.. А менам сегга олөмөј сещөм-жө—ог-жө вермы быд мужічеј-уж вөчны,—пыр лоө јөз-дінө шыагны...

Öстап. Серт-жө, мужіктөг он вермы став овмөснад бергөдлыны. доф вөчны-лы, косатө пуавны-лы, мукөд-пөлөс-тор-і—пыр-һин колө мужікыд...

Марпа. Сіјө-тај і шуа ме... Меным дөва-ју-рөн сөкыд,—теныд бара-жө дөвечнад овныд селө-дај,—лоө-һин кықкө лөгөдчыны буракө...

Öстап (һимкода). Важөн-һин-өд мед тағі шуін...
(Матыөтчө Марпа-дінө).

Матвеј. О-е!.. Воіс сөлөмвылад!.. Ладнө ме Марпалы вөтө ускөдчылі-а, ескө јона-на нырыд һужалис-да.

(Öстап чігарка гартө, курітчыны лөгөдчө).

Марпа. Гашкө ескө важөн-һин і шуі-да, пола, міга, вөлі кықкө Матвејыг... Унаыг-һин ме кевмывли водігјасөн, мед, міга, вөтөн ускөдчылас да јуала сылыг: оз-ө лөгавны кут те-сајө мунө-мыг... Сегга талун вөлігті покоңһікөс адзылі..

Тані!.. Пажун-бöрын суш-кежлö оҗбыртлі öні-даҗ
вöтага: бытöкö Матвејкöд кöнкö зев гажа-инын
гулаҗтам... а менам бытöкө кык жöнiк—те даҗ
Матвејыд... Быдҗама вöтыд-жö овлö. Ме бытöкö
ныв-на... Матвеј бытöкө менö i коралö... Ме i
шуа сылы: мiга, ме Öстап-сајö,—те-сајö бытöкө,
—кöсҗа мунныд... Сiҗö вегiг кыв оз шу паныд
меным, толкö зев жугыла бытöкө,—ез сгкö вывтi
жугыла-да,—сiҗi кыҗкö вiҗöдлiс ме-вылö даҗ шу-
iс: аслад вöла-пö, Марпа, код-сајö те мунан...
Сегҗа чельад чуксалiсны менö... Ме öнi чаҗта,
Матвејыд парогнö меным вöтҗад угкöдчылис вi-
ставны, мед ме те-сајö мунöмыс ег кут повны...
(Виҗöдлö Öстап-вылö).

Матвеј. Ег-на куш сы-понда... Ме теныд,
Марпа, угкöдчыли со мыҗ-вöсна: мед те ас-вежөр-
над олин, мед ен верiт бытöкө кулöм мортҗас вер-
мöны ловҗаҗаслыс олöм торкны...

Öстап. Сiҗ-кö, Марпа, мунан?

Марпа. Мыҗ-нын керан сегҗа, муна...

Öстап (кутö Марпаöс сылы-гöгöрыс. Шыбытö чiгар-
касö). Чiгаркаöҗ вегiг öнi сегҗа абу жал! Аттö,
муса Марпуш!.. (Кутло. Марпа неуна петиҗчö).

Матвеј (Анҗеллы). Со-таҗ, со, адҗан мыҗ ку-
тiс вöчны?.. Ме тацöм-жö вöвлi... Јешщö окалас-
на буракö-даҗ?..

Öстап. Сiҗкö, Марпуш, позö окыштны öтчыд?..
(Нужöдчö нырвомнас).

Марпа (бергöдö чужöмсö мөдарö). Абу-öд лöгыд,
Öстап...

Öстап. Но, мыжкө абу лөгыд,—зев лөгыд...
(Кыскө Марпаос жүрөдыс аслаңо). Но о, Марпуш!..

Матвеј. Ен-на сещома термас!.. друк теныд
і окасны!.. Терптышт-на ңеуна!.. (Анделлы). Лок,
Андел, мездем Марпушос! (Матыгтчөны на дінө). Те
Марпаос жүрөдыс кут, ме—Öстапос.

(Андел кутө Марпаос, Матвеј—Öстапос).

Öстап (мырдөн-сорөн ңужөдчө). Но, Марпуш!..
Öтчыдтө?..

Марпа. Бытө ми посны челафјас... Но, вај-
но, мыј керан текөд... Ог вермы-да? Бытө код-
кө кутө!.. (Бергөдө мырдөн асгыс чужөмсө Öстаплан).

Андел. Ме ог вермы кутны, зикөз слабіті..
Ој-ја!.. (Тажјасөмөн кутө).

Матвеј (Сіз-жө. дај ме ог вермы, зик ош-
код... Öд, тустыд, сізі-і кыскө!.. Ек, ңинөм-ңин
мі огө вермөј (Летчыгө, да шеныштө кинас). Мед ока-
сасны!.. (Öстап Марјакөд окасөны). Менам ас-пайыс
окавлөма-ңин... Но, вај, сөгга, Анделөј, ми мунам.

Андел. Кытчө-нө сөгга, Матвеј, ми мунам?

Матвеј. Быдлаө, мед ңекөн егө вөлөј!.. Ңи-
нөм-ңин абутөмјасыдлы і шөјтныс!.. Кулөм-бө-
рад-өд ңекөд ңекөн оз ов!.. Ловја-дырјид колө
красујтчыныд!.. Лок, мунам, кусам!.. Бырөм-бө-
рад бөртө ок-ңин ло!..

(Мунөны шујга-вылө, Матвеј сігүдөксө пельпом-вылас пунктө)

7-öd петкөдчөм.

Бескыд-ывгань пырөнн Степан да Анна. Адзёны
 Ёстаплыг да Марпалыг кутчиглёмсё-окагёмсё.

Степан. Ме чайті-кө чөвтанныд ті-а... (Ёста
 еновтё Марпаёс).

Ёстап. Чөвтам-на... Көшөлөј суріс!

З а н а в е с .

П о м .
